

Sygnatura akt VI Ka 178/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **17 kwietnia 2015** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Arkadiusz Łata

Sędziowie SSO Marcin Mierz (spr.)

SSR del. Małgorzata Peteja-Żak

Protokolant Aleksandra Studniarz

przy udziale Jolanty Mandzj

Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2015 r.

sprawy **A. P. /P./ syna Z. i E.,**

ur. (...) w Z.

oskarżonego z art. 209§1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 2 października 2014 r. sygnatura akt IX K 49/14

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk, art. 624 § 1 kpk

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- na mocy art. 69 § 1 i 2 kk oraz art. 70 § 1 pkt 1 kk warunkowo zawiesza oskarżonemu wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej w punkcie 1 ustalając okres próby na 4 (cztery) lata,

- na mocy art. 72 § 1 pkt 3 kk zobowiązuje oskarżonego w okresie próby do łożenia na utrzymanie syna D. P.,

- na mocy art. 73 § 1 kk oddaje oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora;

2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

3. zwalnia oskarżonego od zapłaty kosztów sądowych postępowania odwoławczego, obciążając wydatkami Skarb Państwa.

Sygn. akt VI Ka 178/15

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 17 kwietnia 2015 roku

Wyrokiem z dnia 2 października 2014 roku (sygn. akt IX K 49/14) Sąd Rejonowy w Gliwicach uznał oskarżonego A. P. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. i za czyn ten wymierzył mu karę 5 miesięcy pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

Osobistą apelację od tego orzeczenia wywiódł oskarżony wnosząc o ponowne rozpoznanie sprawy i wydanie korzystnego dla jego osoby wyroku. W uzasadnieniu podniósł argumenty przemawiające za orzeczeniem o warunkowym zawieszeniu wykonania kary. Wskazał, że przebywając w izolacji nie będzie mógł zarobkować, a przez to iłożyć na utrzymanie dzieci oraz spłacać zadłużenie alimentacyjne. Przekonywał, że po opuszczeniu zakładu karnego zapewnioną ma pracę, której podjęcie umożliwi mu wywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego. Przyznał, że były okresy, gdy niełożył na utrzymanie dzieci, ale nie miał wówczas środków finansowych na wywiązanie się z obowiązku alimentacyjnego. Dodatkowo skierował oskarżony do sądu pismo w którym zwrócił się z wnioskiem o warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonej wobec niego kary pozbawienia wolności.

Sąd zważył, co następuje:

Analiza akt sprawy, pisemnych motywów zaskarżonego orzeczenia, argumentów wywiedzionej apelacji, jak również dokumentów przedłożonych przez oskarżonego w toku rozprawy odwoławczej doprowadzić musiała do uznania, iż apelacja oskarżonego zasługuje na uwzględnienie w zakresie w jakim postulował on zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonej wobec niego kary pozbawienia wolności.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do ustaleń faktycznych sądu oraz wyprowadzonych przez sąd z tychże ustaleń wniosków w kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego stwierdzić trzeba, że brak jest w realiach niniejszej sprawy podstaw do kwestionowania prawidłowości ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd Rejonowy. Poczynione przez sąd pierwszej instancji w oparciu o właściwie zebrany i oceniony materiał dowodowy ustalenia faktyczne uznać należy za trafne, zgodne ze zgromadzonymi i ujawnionymi w toku rozprawy dowodami, które tenże sąd ocenił w sposób pozostający pod ochroną art. 4 k.p.k., 5 § 2 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k.. Stanowisko swoje sąd ten należycie uzasadnił, czyniąc to w sposób zgodny z art. 424 k.p.k.. Sąd pierwszej instancji nie dopuścił się przy rozpoznawaniu sprawy ani przy wyrokowaniu błędu w ustaleniach faktycznych. Ustalenia faktyczne sądu w zupełności znajdują potwierdzenie w zgromadzonych dowodach. Bez wątplenia w okresie przypisanego jego osobie przestępstwa oskarżony nie wywiązywał się z ciążącego na nim obowiązku alimentacyjnego, choć możliwość realizacji takiego obowiązku przynajmniej w części posiadał. Winy swojej w sprawie niniejszej nie kwestionował sam oskarżony konsekwentnie przyznając się w toku postępowania do popełnienia zarzucanego jego osobie przestępstwa.

Wywiedziona apelacja okazała się skuteczna w zakresie w jakim wniósł oskarżony o zastosowanie wobec niego instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności. Zauważyć należy, iż zgodnie z artykułem 58 § 1 k.k. „sąd orzeka karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania tylko wtedy, gdy inna kara lub środek karny nie może spełnić celów kary”. Przepis ten jest wyrazem przyjęcia w polskim systemie prawa karnego zasady preferencji kar nieizolacyjnych. Bezwzględna kara pozbawienia wolności stanowi zatem tzw. ultima ratio, a więc jest ostatecznością wśród stosowanych kar. Zdaniem sądu odwoławczego okoliczności niniejszej sprawy nie uzasadniają wniosku, iż w przypadku warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności wobec oskarżonego cele kary nie zostaną osiągnięte. Przeprowadzając kontrolę zaskarżonego wyroku w zakresie orzeczonej wobec oskarżonego kary zważył Sąd Okręgowy na okoliczność, iż z rażąco niewspółmiernością kary do czynienia mamy wyłącznie wówczas, gdy sąd wydając rozstrzygnięcie o karze nie uwzględnił wszystkich okoliczności wiążących się z poszczególnymi dyrektywami wymiaru kary lub też nie uwzględnił ich wpływu na orzeczoną karę w wystarczającym stopniu. Niewspółmierność taką przyjąć należy, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć zasadniczy wpływ na wymiar kary można byłoby przyjąć, że pomiędzy karą orzeczoną, a tą karą, która winna zostać wymierzona przy należyтым uwzględnieniu wszystkich okoliczności posiadających wpływ na wymiar kary zachodziłaby wyraźna różnica i to taka, że kary orzeczonej nie sposób zaakceptować.

Analiza całokształtu okoliczności niniejszej sprawy prowadzić musi do wniosku, że w jej realiach nie jest konieczne orzekanie wobec oskarżonego bezwzględnej kary pozbawienia wolności. Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym

niniejszą sprawę wyraża pogląd, iż przy uwzględnieniu specyfiki przestępstwa niealimentacji orzekanie kary bezwzględnej pozbawienia wolności za to przestępstwo pozostaje uzasadnione wyłącznie wówczas, gdy istotnie nasilone pozostają okoliczności oskarżonego obciążające, i to zarówno te odnoszące się do samego czynu oskarżonego, jak i właściwości i warunków osobistych sprawcy oraz jego aktualnej sytuacji. Orzekanie kary w tej formie uzasadnione pozostaje w sytuacji dotychczasowej wielokrotnej karalności sprawcy, bądź uprzedniej karalności za przestępstwo niealimentacji zwłaszcza, gdy pomimo uprzedniego skazania za to przestępstwo oskarżony ponownie dopuścił się czynu z art. 209 § 1 k.k., czy wreszcie w sytuacji, gdy czynu takiego dopuścił się oskarżony w warunkach powrotu do przestępstwa. Dodatkowo czynnikami decydującymi o bezwzględnej formie orzeczonej kary pozbawienia wolności być może stopień natężenia złej woli oskarżonego wyrażający się w niealimentowaniu uprawnionych pomimo udowodnionej dobrej kondycji finansowej sprawcy, czy też niealimentowaniu przez bardzo długi okres utwierdzający w przekonaniu o znacznym stopniu uporczywości sprawcy. Wprawdzie trafnie przyjął Sąd Rejonowy jako okoliczność oskarżonego obciążającą jego dotychczasową karalność, to jednak oceniając wpływ karalności tej na wymiar kary wobec oskarżonego nie sposób nie wziąć pod uwagę i tego, że wbrew wywiadowi Sądu Rejonowego przed dopuszczeniem się popełnienia przypisanego jego osobie przestępstwa nie był oskarżony jeszcze karany za przestępstwo niealimentacji. Wprawdzie karany był za przestępstwo znęcania, lecz przecież nie zawsze przestępstwo to pozostaje przestępstwem podobnym do czynu z art. 209 § 1 k.k., zwłaszcza gdy czyn przypisany oskarżonemu w niniejszej sprawie polegał na niealimentacji jego syna z którego matką oskarżony nie tworzył nigdy związku. Brak jest jednocześnie na obecnym etapie postępowania, wobec kierunku wywiezionej przez oskarżonego na jego korzyść apelacji, podstaw do czynienia niekorzystnych dla oskarżonego ustaleń w kwestii przypisanego oskarżonemu uprzednio przestępstwa z art. 207 § 1 k.k..

Oceniając okoliczności sprawy w aspekcie możliwości zastosowania wobec oskarżonego dobrodziejstwa warunkowego zawieszenia wykonania kary zważyć trzeba jeszcze na fakt, iż oskarżony konsekwentnie w toku postępowania przyznawał się do popełnienia zarzuczonego jego osobie przestępstwa wskazując na powody, które w jego przekonaniu usprawiedliwiały jego postępowanie. Niezależnie od tego, że nie zwalniały one oskarżonego od odpowiedzialności karnej za przestępstwo niealimentacji, bez wątpienia miały one wpływ na ocenę stopnia winy oskarżonego. Stopień ten pozostaje bowiem nieporównywalnie większy, gdy bezsprzecznie udowodniono, że sprawca pomimo uzyskiwania dochodów umożliwiających mu swobodne wywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego nie czyni tego jednak. Stanowiące znamię czynu z art. 209 § 1 k.k. nasilenie złej woli sprawcy pozostaje wówczas znacznie bardziej obciążające oskarżonego. W sprawie niniejszej ustaleń jednak tak obciążających oskarżonego nie poczyniono. Przypisany mu czyn wyraża się bowiem z jednej strony w niealimentowaniu syna, z drugiej zaś w niedopełnieniu obowiązku rejestracji w urzędzie pracy w charakterze osoby bezrobotnej, który to fakt stanowi wyraz stosunku oskarżonego do podjęcia pracy, a ściślej wyraz braku woli jej poszukiwania i podjęcia, a co za tym idzie negatywnego stosunku oskarżonego do obowiązku alimentacyjnego.

Dodatkowo jeszcze zwrócić trzeba uwagę na postawę oskarżonego po opuszczeniu przez niego zakładu karnego w którym przebywał on w związku z orzeczoną za inne przestępstwo karą. Jak wynika z przedłożonych przez A. P. w toku rozprawy odwoławczej dokumentów, już dwa dni po opuszczeniu zakładu karnego zarejestrował się on w charakterze osoby bezrobotnej, po czym wedle jego ustnego oświadczenia do podważenia wiarygodności którego nie ma podstaw, podjął on pracę z której zamierza utrzymać siebie łącznie także na utrzymanie dzieci. Otrzymuje on również zasiłek okresowy. Aktualna postawa oskarżonego nie daje zatem podstaw do wnioskowania, iż wyłącznie kara pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania jest w stanie spełnić swoje cele, w szczególności zapobiec ponownemu popełnieniu przez oskarżonego przestępstwa.

Orzekając o warunkowym zawieszeniu wykonania kary mieć także na względzie należało okoliczność, iż syn oskarżonego D. P. w związku z niealimentowaniem którego przypisane zostało oskarżonemu przestępstwo jest aktualnie dwudziestoletnim mężczyzną, wprawdzie kontynuującym naukę, jak wynika z załączonego do akt sprawy zaświadczenia, lecz będącym w wieku w którym spodziewać się trzeba rychłego ustania obowiązku alimentacyjnego ciążyącego na oskarżonym wobec syna. Okoliczność, iż obowiązek ten w niedalekiej przyszłości najprawdopodobniej ustanie, w istotny sposób osłabia wpływ prewencji indywidualnej związanej z orzeczoną wobec oskarżonego karą, a

wyrażającej się w takim ukształtowaniu kary orzekanej wobec oskarżonego, by przestępstwa ponownie oskarżony nie popełnił.

Nie ma w realiach niniejszej sprawy także pewności, że okres próby ustanowiony w związku ze skazaniem za przestępstwo niealimentacji nie spełniłby swoich celów i nie okazałby się jednak wobec przynajmniej deklarowanej przez oskarżonego woli spłaty alimentów okolicznością, która skłoni go do wywiązywania się z tego obowiązku. Orzekając wobec oskarżonego karę wolnościową spowoduje się jednak, że na wolności będzie miał on szansę wywiązywać się z obowiązku alimentacyjnego którego jeżeli nie będzie realizował, zarządzona zostanie wobec jego osoby kara pozbawienia wolności, nie wspominając już o dalszych ujemnych konsekwencjach dla jego sytuacji prawnej.

Uprzednia karalność oskarżonego, choć bez wątplenia nie stawia oskarżonego A. P. w dobrym świetle, nie prowadzi jeszcze do wniosku, że konieczne z uwagi na przypisaną oskarżonemu niealimentację jest orzeczenie wobec oskarżonego bezwzględnej kary pozbawienia wolności. Brak jest w realiach niniejszej sprawy powodów do uznania, iż oskarżony na dobrodziejstwo instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary nie zasługuje. W ocenie sądu nie ma konieczności orzekania wobec oskarżonego bezwzględnej kary pozbawienia wolności. Celowym jest bowiem udzielenie oskarżonemu szansy na uzyskiwanie dochodów w warunkach wolnościowych, co umożliwiłoby mu wywiązywanie się z ciężącego na nim obowiązku, a przecież osiągnięcie takiego efektu jest jednym z zasadniczych celów postępowania w sprawie o przestępstwo niealimentacji. Znaczący dla podjęcia decyzji o warunkowym zawieszeniu wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności pozostaje nadto fakt, iż jak wynika z załączonych w toku postępowania odwoławczego dokumentów oskarżony po opuszczeniu zakładu karnego podjął pracę, co pozytywnie rokuje także w zakresie wywiązywania się przezeń z obowiązku alimentacyjnego, który na nim ciąży.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy zmienił zatem zaskarżony wyrok poprzez warunkowe zawieszenie na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k. orzeczonej wobec oskarżonego kary 5 miesięcy pozbawienia wolności na okres próby lat 4. Określając czas trwania okresu próby sąd odwoławczy uwzględnił fakt dotychczasowej karalności oskarżonego, w tym karalności za przestępstwo niealimentacji. Ponadto zobowiązał sąd oskarżonego w okresie próby do wykonywania ciężącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie syna D. P.. Orzekając o tym obowiązku miał sąd odwoławczy świadomość, że syn oskarżonego pozostaje osobą pełnoletnią. Jak jednak wynika z załączonego do akt sprawy zaświadczenia (k. 152), naukę kontynuował on będzie do czerwca 2015 roku, przez co przynajmniej jeszcze przez ten okres na oskarżonym ciążył będzie obowiązek alimentacyjny, o czym też oskarżonego pouczone w ustnym motywach wydanego przez sąd odwoławczy wyroku. W przypadku ustania tego obowiązku będzie mógł oskarżony zostać w okresie próby z orzeczonego przez sąd odwoławczy obowiązku z art. 71 § 1 pkt 3 k.k. zwolniony w oparciu o regulację art. 74 § 2 k.k.. Nad przebiegiem okresu próby wobec oskarżonego, także nad realizacją ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego czuwał będzie kurator pod dozór którego oddał sąd oskarżonego w okresie próby. Stała piecza nad osobą oskarżonego w okresie próby przyczyni się do zintensyfikowania z jednej strony efektywności ustanowionej probacji, z drugiej także skutkować będzie zwiększoną kontrolą zachowania oskarżonego w tym okresie.

W pozostałej części zaskarżony wyrok sąd utrzymał w mocy. Ponadto zwolnił sąd oskarżonego od zapłaty kosztów postępowania odwoławczego, wydatkami obciążając Skarb Państwa.